

RAS

PORTUGISISK VATTENHUND 2026-2031

RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI FÖR PORTUGISISK VATTENHUND 2026-2031

Underlag för dialog.
Fokus på inriktning, mål och strategier.
Statistik och fördjupning finns i bilagor som färdigställs
parallellt.

Innehåll

Inledning	4
Historia	5
Övergripande mål	7
Population	8
Mentalitet	12
Hälsa	15
Exteriör	19
Regler och rekommendationer	21
Handlingsplaner	22
Källförteckning och bilagor	23

INLEDNING

Svenska Kennelklubbens (SKK) fullmäktige beslutade 2001 att varje godkänd ras i Sverige ska ha en rasspecifik avelsstrategi (RAS).

SYFTE

RAS är en strategisk plan för avelsarbetet som beskriver, analyserar och presenterar nuläget tillsammans med prioriterade avelsmål, strategier och planerade åtgärder. Det övergripande syftet är att Portugisisk vattenhund ska fortsätta vara frisk, sund, funktionell och rastypisk.

Dokumentet ska vara ett stöd för uppfödare, hanhundsägare och övriga intresserade genom att ange inriktningen för avelsarbetet på både kort och lång sikt. Uppfödare och hanhundsägare har ansvar att känna till och ta hänsyn till RAS i sina avelsbeslut.

Klubbens första RAS upprättades 2005.

RPVH:S ARBETE MED RAS

Rasklubben för Portugisisk Vattenhund (RPVH) har, som avtalsansluten rasklubb med rasansvar, uppdraget att ta fram, följa upp och revidera RAS. Årligen redovisas hur väl vi lyckats nå de mål som sattes i RAS 2015 inom respektive område.

För att förbättra revideringsprocessen har en tydligare struktur och gemensamma rutiner tagits fram. Detta innebär att centrala dokument är lättillgängliga och hanteras enhetligt, vilket underlättar kontinuitet och uppföljning även vid förändringar i organisationen.

Sedan 2019 har avelsfunktionärer på uppdrag av styrelsen arbetat med att ta fram och granska aktuell statistik samt beskriva nuläget avseende hälsa, mentalitet, vattenegenskaper och exteriör. Medlemmarna har löpande bjudits in till dialog kring resultatet, både digitalt och fysiskt.

Dokumentet presenterades vid ett digitalt medlemsmöte med XXX deltagare den 16 december 2025.

RASENS HISTORIA

Internationellt

Den portugisiska vattenhunden fanns längs hela Portugals kust. Det finns många färgstarka skildringar av rasens historia som sannolikt rymmer lika delar fakta och myt. DNA-analyser visar att rasen står närmare Malteser, Havanese, Bichon Frisé, Pudel och Coton de Tuléar än retrieverraserna.

Hundarna användes i fisket genom att simma och dyka, hämta och lämna redskap samt fungera som kurirer mellan båt och land. De användes också som kurirer mellan båt och land, i jakt och som vakthund. Ombord på båtarna beskrivs de som uppmärksamma, självständiga och initiativrika. I vardagen var den en älskad familjemedlem.

Modernisering av fisket, industrialisering och stora samhällsförändringar minskade successivt behovet av arbetande hundar vid kusten. I samband med revolutionen 1974 försämrades det ekonomiska läget snabbt, vilket gjorde det svårt för många uppfödare att behålla sina hundar. Detta bidrog till att antalet vattenhundar sjönk dramatiskt. Rasen överlevde till stor del tack vare de individer som räddades och exporterades, främst till USA, där ett målmedvetet avelsarbete fortsatte.

I dag finns endast ett fåtal uppfödare i Portugal.

Nationellt

Den första portugisiska vattenhunden importerades till Sverige 1980. Rasen var då fortfarande ovanlig utanför Portugal och USA. Fyra år senare föddes den första kullen bestående av sju valpar, ett resultat av en helsyskonparning. De tidiga importerna från Portugal och Storbritannien gav grunden för dagens svenska population.

Sveriges strikta karantänsregler gjorde import både kostsamt och komplicerat vilket begränsade tillgången på nytt avelsmaterial. Det resulterade i att tillgängliga avelsdjur oftast var släkt med varandra och att inavelsgraden periodvis blev hög.

Rasen växte långsamt under 90-talet. Trots utmanande förutsättningar bedrevs ett målmedvetet arbete för att etablera en hållbar svensk population. Allt fler höftledsröntgades och ögonlystes innan avel. Rasen var fortfarande numerärt liten med få kullar per år men grunden för ett mer strukturerat avelsarbete lades under denna period.

När karantänsreglerna ändrades kunde uppfödarna ta del av avelsmaterial från resten av världen. Tillgången till ett större internationellt avelsunderlag bidrog tydligt till den positiva utveckling som följde under 2000-talet.

Rasens synlighet i Sverige ökade som aktiv familjehund och inom olika träningsformer. Samhällets ökade intresse för hundar som faller mindre och kan tolereras bättre av personer med pälsdjursallergi bidrog också till att fler fick upp ögonen för rasen.

I dag är rasen etablerad i svenska hem främst som en sund och mångsidig familjehund. Den uppskattas för sin charm, lätthet att anpassa sig och sitt vänliga temperament. I vardagen är den tillgiven, humoristisk och nära sin familj. Den har en tydlig närvaro, god förmåga att läsa människor och ett stabilt temperament när den får rätt vägledning. Samtidigt har den kvar många av de egenskaper som var centrala för dess ursprungliga funktion som vattenarbetande hund.

Tillsammans ger dessa egenskaper en hund som hänger med på det mesta, är rolig att träna, enkel att ha med i olika miljöer och ger ett engagerat sällskap i både aktivitet och vila.

ÖVERGRIPANDE AVELSMÅL

Det övergripande avelsmålet är att långsiktigt främja mentalt och fysiskt sunda portugisiska vattenhundar med god funktion, rastypisk exteriör och stabil vardagsmentalitet samtidigt som rasens genetiska variation bevaras.

SAMLAD ÖVERGRIPANDE NULÄGESBEDÖMNING

Den samlade bilden av portugisisk vattenhund under perioden 2013–2023 är överlag positiv. Rasen uppvisar låg och stabil inavelsgrad, god genetisk variation, stabil och funktionell mentalitet samt god generell hälsa utan tydliga rasbundna problem. Exteriören präglas av funktion och balans, väl anpassad till rasens ursprung och nuvarande roll som sällskaps- och familjehund med bibehållen funktion.

Samtidigt visar analyserna att antalet registreringar och kullar har minskat under perioden, liksom antalet aktiva uppfödare. Detta innebär att färre individer tillförs populationen årligen, vilket på sikt kan påverka avelsbasens bredd trots låg inavelsgrad i enskilda kombinationer. Utvecklingen understryker behovet av långsiktig planering och medveten användning av tillgängliga avelsdjur.

De områden som kräver fortsatt uppföljning är framför allt röntgentäckning, ett bredare underlag för ögonlysning samt en fortsatt balanserad användning av tikar och hanar över tid. Sammantaget bedöms nuläget som stabilt, med goda förutsättningar för rasens fortsatta utveckling förutsatt att avelsarbetet bedrivs långsiktigt, samordnat och med fokus på hållbarhet.

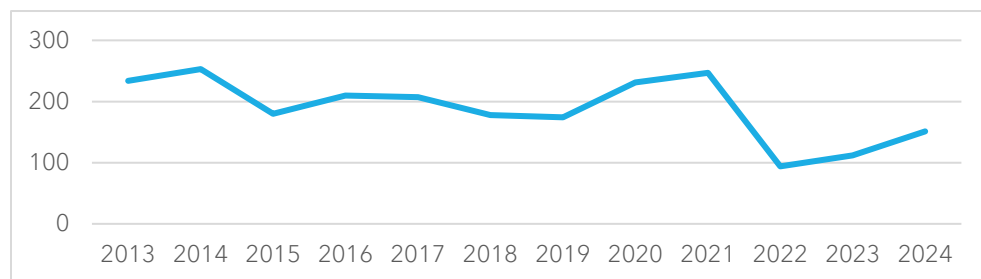
POPULATION

Nuläge

Portugisisk vattenhund är en i grunden frisk och långlivad ras med relativt liten population i Sverige.

Rasen är internationellt spridd men numerärt liten även i andra länder. Den globala aveln bygger i stor utsträckning på ett gemensamt genetiskt ursprung vilket innebär att obesläktade kombinationer kan vara svåra att hitta trots internationellt samarbete. Den begränsade populationen ställer krav på medvetna avelsval för att bevara genetisk variation och undvika alltför snäva släktskapsstrukturer.

Diagram 1-Portugisiska Vattenhundar registrerade i SKK 2013-2024

Tabell 1-Portugisiska Vattenhundar registrerade i SKK 2013-2024

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tikar	120	123	98	112	106	88	88	113	122	64	53	65
Hanar	123	138	92	106	113	94	93	124	131	35	66	94
Totalt	243	261	190	218	219	182	181	237	253	99	119	159

Registrerade

Antalet registreringar har varierat över den senaste perioden med de lägsta registreringssiffrorna sedan slutet av 1990-talet under 2022. Kurvan har sakta börjat gå uppåt igen under de två senaste åren. Minskningen speglar färre kullar och minskad efterfrågan. En försiktig ökning i registreringssiffrorna kan ses under 2023 och 2024.

Tabell 2-Genomsnittlig kullstorlek och inavelsgrad 2013-2024

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kullstorlek	8,4	8,2	6,9	7,2	9,4	8,1	6,4	8,9	7,7	5,9	8	7,9
Inavelsgrad	1,8 %	1,2 %	2,1 %	1,4 %	1 %	1,6 %	0,9 %	1,1 %	1,4 %	0,6 %	1,6 %	0,9 %

Den genomsnittliga kullstorleken 2013-2024 är 7,8 valpar vilket indikerar god reproduktionsförmåga. Inavelsgraden är låg och stabil med ett genomsnitt på 1,3 %, väl under SKK:s rekommenderade riktvärde. Variationerna mellan år är små och visar inga tydliga tecken på ökande inavelsnivå.

Tabell 3-Använda avelsdjur 2013-2024

	TIKAR	HANAR
Antal individer	202	158
Snitt valpar/individ	11,1	14,3
Median	9	11
Max	36	67
Snitt år i avel	1,45	1,63
Max år i avel	4	5

Tabell 4-Genomslag avelsdjur 2013-2024

MINST EN MOR- ELLER FARFÖRÄLDER AV DE:	ANDEL AV POPULATIONEN
10 MEST ANVÄNDA INDIVIDERNA	31,60%
20 MEST ANVÄNDA INDIVIDERNA	52,30%
50 MEST ANVÄNDA INDIVIDERNA	77,40%

Under perioden 2013-2024 har totalt 202 tikar och 158 hanar använts i avel, vilket visar på en i grunden bred användning av tillgängliga avelsdjur. Aveln på årsbasis uppvisar en relativt jämn fördelning mellan tikar och hanar, men analys av hela perioden visar att hanar i genomsnitt används mer frekvent och under något längre tid än tikar.

De flesta avelsdjur används under ett begränsat antal år vilket bidrar till spridning av genetiskt material. Samtidigt får en mindre grupp individer, framför allt hanar, ett större ackumulerat genomslag genom fler avkommor och längre avelsperioder. Det återspeglas i genomslagsanalysen där minst en mor- eller farförälder till drygt 30 % av populationen återfinns bland de tio mest använda individerna.

Även om en del av detta genomslag härrör från historiskt använda linjer, visar analysen att påverkan från ett relativt begränsat antal linjer fortsatt är betydande. Detta understryker vikten av att i avelsarbetet beakta både aktuell och historisk användning av individer och linjer för att motverka ytterligare koncentration och bevara genetisk variation över tid.

Importer utgör knappt 4 % av registreringarna under perioden. Många av dessa är genetiskt nära besläktade med den svenska populationen vilket innebär att importernas faktiska bidrag till ökad genetisk variation i flera fall är begränsat.

Samlad bedömning

Den svenska populationen av portugisisk vattenhund kännetecknas under perioden av låg och stabil inavelsgrad samt god genetisk variation. Avelsarbetet har varit brett fördelat mellan många tikar och hanar och ingen individ når nivåer som motsvarar

matadoravel. Sammantaget har detta skapat goda förutsättningar för långsiktig genetisk hållbarhet.

Analysen visar samtidigt att ett begränsat antal individer och linjer har ett relativt stort genomslag över tid, framför allt genom hanhundsanvändning under flera år. Även om delar av genomslaget har historiska orsaker understryker resultaten vikten av att i avelsarbetet beakta både aktuell och ackumulerad användning av individer och linjer för att motverka ökad genetisk koncentration.

Den tydligaste utmaningen för populationen är minskningen av antalet registreringar och kullar. Färre kullar och minskad avelsaktivitet innebär att färre individer tillförs populationen per år, vilket på sikt kan begränsa avelsbasen och tillgången till genetiskt material även vid låg inavelsgrad i enskilda kombinationer.

Populationens genetiska utveckling har i huvudsak påverkats av hur det inhemska avelsmaterialet används snarare än genom tillförsel av nya blodslinjer via import. Importer utgör en liten andel av registreringarna och många importerade hundar är genetiskt nära besläktade med den svenska populationen vilket begränsar deras faktiska bidrag till ökad genetisk variation.

Analysen visar att uppfödarna i hög grad använder tillgängliga verktyg för att undvika nära släktskapsparningar och hålla inavelsnivån låg. För att långsiktigt säkerställa en bred genetisk variation krävs fortsatt medveten planering, bred hanhundsanvändning samt systematisk uppföljning av hur individer och linjer används över tid i kombination med åtgärder som motverkar en fortsatt minskning av avelsaktiviteten.

Långsiktigt mål

En hållbar population med bred genetisk variation, låg inavelsgrad och en jämn fördelning av avelsdjur över tid.

Kortsiktiga mål

- Bibehålla en genomsnittlig inavelsnivå på en låg och stabil nivå.
- Säkerställa bred hanhundsanvändning
- Öka kunskapen om genetisk variation och avelsplanering hos uppfödare.

Strategier

- Under en testperiod anpassa valphänvisningsregler för att säkerställa en långsiktigt hållbar population med genetisk bredd.
- Avel ska bedrivas med fokus på låg inavelsgrad och god spridning av både hanar och tikar.
- Avelsdjur ska användas först efter fysisk och mental mognad.
- Importer ska nyttjas när de tillför nya linjer och breddar variationen.
- Parningar med inavelsgrad över 6,25 % ska undvikas.
- Avelsbeslut ska baseras på helhetsbedömning av hälsa, mentalitet och funktion.

MENTALITET

Nuläge

I originalstandarden används uttrycket "brigão por índole" som översatts till "stridslysten". I sitt historiska sammanhang avser detta dock en modig, trygg och samarbetsvillig hund med förmåga att ta initiativ för att utföra sin uppgift även vid svåra förhållanden. Rasen bör vara socialt trygg, nyfiken och stabil i möten med människor, djur och nya miljöer. God hanterbarhet är viktig för att vardaglig skötsel,

pälsvård och veterinärkontakter ska fungera. Samtidigt ska rasens funktionella egenskaper bevaras som naturligt vattenintresse, uthållighet och kroppsmedvetenhet.

Rasen är intelligent, uppfinningsrik och samarbetsvillig med en stark flockkänsla och tillgivenhet gentemot sin ägare. Många individer söker naturligt ögonkontakt redan som valpar. Uttrycket upplevs ofta som allvarsamt men samtidigt vänligt och uppmärksamt. I dagens samhälle behöver rasen ha en stabil och trygg vardagsmentalitet, fri från rädsla och aggressivitet för att fungera som sällskaps- och familjehund.

Den är lättlärd och samarbetar gärna med sin ägare. Den portugisiska vattenhundens bakgrund som självständig vattenarbetare präglar dess arbetssätt. Uppgifter som är ensidiga eller monotona kan minska arbetslusten, medan varierade och meningsfulla uppgifter som engagerar både kropp och sinne främjar motivation och funktionell arbetsförmåga.

BPH-resultaten visar en relativt social och nyfiken ras med få tydliga rädslereaktioner. Låggradig aggressivitet förekommer men är ovanlig. Variationen är liten när det gäller till exempel skotträdsla och sociala rädslor, medan skillnaderna är större i socialitet/hälsningar, lekintresse, nyfikenhet och positiv förväntan vid skott.

Samlad bedömning

Den portugisiska vattenhunden uppvisar en stabil och social vardagsmentalitet med god samarbetsvilja och anpassningsförmåga. Rasen fungerar generellt väl i dagens samhälle och har få mentalitetsrelaterade problem på populationsnivå. Rasens historiska funktion som självständig vattenarbetare avspeglas i en balanserad kombination av samarbetsvilja och självständighet samt i ett behov av varierade och meningsfulla uppgifter. Rasen utvecklas bäst i miljöer där både fysisk och mental aktivitet erbjuds och där dess initiativförmåga och arbetslust tas tillvara.

BPH-resultaten visar en i huvudsak social, nyfiken och trygg ras med låg förekomst av rädslor och aggressivitet. Variation förekommer främst i lekintresse, nyfikenhet och intensitet i förväntansmoment, vilket är förenligt med rasens användningsområde och individuella skillnader. Antalet genomförda BPH-beskrivningar är begränsat i förhållande till populationens storlek och resultaten ska därför ses som vägledande snarare än heltäckande.

Sammantaget bedöms mentaliteten i rasen som god och funktionell. För att säkerställa fortsatt stabilitet och fördjupa kunskapen om rasens mentalitet är det angeläget att fortsatt väga in både vardagsbeteende och funktionella egenskaper i avelsarbetet.

Långsiktigt mål

Rasen ska vara socialt trygg och mentalt stabil med god samarbetsvilja, väl anpassad för ett modernt liv som sällskaps- och familjehund, samtidigt som rasens funktionella egenskaper som arbetande vattenhund bevaras.

Kortsiktiga mål

- Bibehålla stabil och funktionell vardagsmentalitet
- Bibehålla låg förekomst av rädslor och aggressivitet.
- Stärka kunskapen om rasens mentalitet hos uppfödare och valpköpare.

Strategier

- Mentalitet ska följas upp genom samlad information från uppfödare, ägare och verksamhet inom rasen.
- Avelsdjur ska ha rastypisk vardagsmentalitet präglad av trygghet, nyfikenhet och följsamhet.
- Funktionella egenskaper såsom vattenlust, mod, lekintresse och uthållighet ska bevaras.
- Hundar med allvarliga mentalitetsavvikelser ska inte gå i avel.
- Avelsbeslut ska baseras på en samlad bedömning av hundens mentalitet i vardagen och dess funktionella egenskaper.

HÄLSA

Nuläge 2013-2023

Analysen bygger på hälsoenkäter, försäkringsdata, officiella registreringar, internationella studier samt klubbens egna årliga uppföljningar inom ramen för RAS.

Portugisisk vattenhund framstår som en ras med god generell hälsa. De vanligaste veterinärvårdsorsakerna är kopplade till vardagsrelaterade och i huvudsak behandlingsbara tillstånd. Rasen har god reproduktionsförmåga och låg förekomst av allvarliga sjukdomar. Det finns inga SRD-relaterade problem såsom andningssvårigheter, hudveck, uttalade reproduktionsproblem eller extrem exteriör.

Skadebilden domineras av mag- och tarmbesvär, öron- och hudåkommor, ospecifika symtom från rörelseapparaten samt olika former av trauma, vilket är vanligt hos aktiva hundar av medelstor ras. Statistiken visar inga överrisker för strukturella ledsjukdomar, hjärtsjukdomar, ögondiagnoser eller blodsjukdomar.

HÖFTLEDSDYSPLASI (HD)

- Andelen hundar med HD A och B ligger genomgående mellan 75 och 85 % vilket är en god nivå för en medelstor ras.
- HD C varierar mellan årskullarna (10-20 %) men variationen följer tydligt röntgentäckningen och antalet undersökta hundar per år.
- HD D ligger på en låg nivå (1-6 %) och förekommer spritt utan linjebundenhet.
- HD E är mycket ovanligt under hela perioden (under 1 %).

Röntgentäckningen ligger mellan 39 och 57 procent med den mest tillförlitliga statistiken i åren 2017-2019. Eftersom hundarna i de senaste kullarna ännu är unga kommer resultaten förändras när fler hundar röntgas.

Det finns inga tecken på att höftledsproblemen ökar i rasen. Höftledshälsan bedöms vara stabil, och huvudutmaningen är att öka röntgentäckningen snarare än att skärpa urvalet.

ÖGON

I genomsnitt har endast 12 % av hundarna födda i perioden ögonlysts vilket gör det svårt att göra en säker analys av läget. Då avel kräver giltig ögonlysning speglar materialet främst potentiella avelsdjur och ger därmed en tydlig urvals- och linjebias.

Resultaten ligger i linje med historiska siffror, omkring 88 % av de undersökta hundarna är utan anmärkning. Det finns inga tecken på ökande allvarliga ögonsjukdomar i rasen och de flesta registrerade diagnoser bedöms sakna klinisk

påverkan. Inga undersökta hundar har fått diagnosen PRA tack vare DNA-test och avelsstrategier.

Den begränsade mängden data, kombinerat med att endast ett urval av hundar i varje kull ögonlyses, gör att långsiktiga trender och genetiska samband inte kan bedömas med säkerhet. För att få mer representativ statistik behöver fler hundar ögonlysas.

Förändringar i ögonprotokoll och övergången till ECVO har medfört att vissa lindriga eller tidigare oklassificerade förändringar nu registreras mer systematiskt. Det innebär inte nödvändigtvis att förekomsten av ögonsjukdomar har ökat, utan att diagnostiken blivit mer känslig och mer detaljerad. Distichiasis har ökat i registrerad frekvens. Enstaka mjuka hårstrån kan synas vid en undersökning men saknas vid nästa. Fyndet har generellt låg klinisk betydelse och ärftligheten är oklar, varför inga särskilda avelsrestriktioner rekommenderas.

JDCM

JDCM (Juvenil Cardiomyopati) är en autosomalt recessiv hjärtsjukdom som förekommer i rasen. Inga kliniska fall har bekräftats i Sverige men fall med svenska föräldradjur har förekommit internationellt.

Ett markörtest finns sedan 2010 och kan identifiera hundar som troligen är fria från anlag eller anlagsbärare. Eftersom testet inte är slutligt verifierat går inte att bedöma anlagsfrekvensen i populationen. Trots detta används testet i praktiken och har internationellt visat sig effektivt för att undvika sjuka valpar. En anlagsbärande hund kan användas i avel men då endast tillsammans med en partner som testats som fri från anlag.

ENDOKRINA OCH IMMUNOLOGISKA DIAGNOSER

I försäkringsstatistik från Agria Breed Profile framträder vissa endokrina diagnoser tydligare hos portugisisk vattenhund, framför allt Addisons sjukdom. Den absoluta förekomsten är låg, men den relativa risken är förhöjd jämfört med referenspopulationen. Ett sådant mönster ses även hos andra numerärt små raser och kan påverkas av både åldersfördelning i populationen och ökad diagnostisk precision inom veterinärmedicinen.

Uppgifter från rasklubbens hälsoenkät visar att endokrina och immunologiska diagnoser förekommer sporadiskt i rasen, inklusive Addisons sjukdom och hypotyreos, men utan tydliga mönster över tid eller koncentration till specifika linjer. Även andra immunologiskt relaterade tillstånd, såsom allergier och SLO, har rapporterats i enkäten, men i låg omfattning.

Då dessa diagnoser inte registreras centralt och försäkringsstatistik endast omfattar en del av populationen saknas möjlighet att fastställa säker frekvens eller att identifiera långsiktiga trender. Sammantaget finns i nuläget inga belägg för att endokrina eller immunologiska diagnoser utgör ett omfattande rasproblem. Mot bakgrund av den förhöjda relativa risken för vissa diagnoser bör området dock fortsatt följas i kommande revisioner av RAS.

ÖVRIGA SJUKDOMAR

För sjukdomar med okänd arvgång rekommenderas:

- Hundar med konstaterad sjukdom ska inte användas i avel.
- Parningar som har resulterat i sjuk avkomma bör inte upprepas. Det finns dock i regel ingen säker grund för att anta att båda föräldrarna är anlagsbärare och de ska därför inte generellt uteslutas ur avel.
- Särskild försiktighet ska iakttas vid avel på syskon till drabbad hund.
- I linjer där sjukdomar med oklar arvgång förekommer bör avelsdebut ske tidigast vid tre års ålder.

Begränsningar i hälsoanalysen

Rasen är numerärt liten och mängden tillgängliga kliniska data för trendanalys är begränsad. Försäkringsstatistiken omfattar inte hela populationen och urvalet påverkas av försäkringsgrad, bolagstillhörighet och åldersfördelning. Hälsoenkäter och ögonlysningsresultat speglar i huvudsak potentiella avelsdjur, vilket innebär ett selektionsurval.

Det innebär att enskilda diagnoser kan framstå som statistiskt större eller mindre än de är i praktiken. I nulägesanalysen har därför tonvikten lagts på diagnoser med klinisk relevans, stabila mönster över tid och data som stöds av flera oberoende källor.

Samlad bedömning

Portugisisk vattenhund är en ras utan tydliga rasbundna sjukdomskomplex. De överrisker som förekommer avser främst tillstånd som är kliniskt behandlingsbara och inte kopplade till strukturella eller i större omfattning genetiskt nedärvda sjukdomar. Under den analyserade tioårsperioden finns inga tecken på ökande frekvens för någon enskild diagnos av större betydelse.

De huvudsakliga begränsningarna i analysen utgörs av låg undersökningsfrekvens inom vissa områden samt den begränsade datamängd som är oundviklig i en numerärt liten ras. Detta innebär att vissa trender inte kan bedömas med full säkerhet.

Långsiktigt mål

Rasen ska ha god allmänhälsa och lång livslängd, med låg förekomst av allvarliga ärftliga sjukdomar och god funktion över hela livet.

Kortsiktiga mål

- Bibehålla god höftledshälsa i populationen.
- Upprätthålla låg förekomst av allvarliga ögonsjukdomar.
- Säkerställa fortsatt DNA testning för prcd-PRA och JDCM.

Strategier

- Avelsdjur ska uppfylla gällande hälsoprogram och ha dokumenterad hälsa.
- Avelskombinationer ska planeras med hänsyn till både hälsodata och genetisk variation.
- Avelsbeslut ska baseras på helhetsbedömning och inte på enskilda värden.
- DNA-test för prcd-PRA ska användas.
- JDCM ska förebyggas genom att minst en förälder är testad troligen fri eller hereditärt troligen fri.
- Röntgen- och ögonlysningsfrekvensen ska vara tillräcklig för att möjliggöra säkra bedömningar av trender över tid.

EXTERIÖR

Nuläge

Exteriörbedömning är en subjektiv värdering av hur väl en individ överensstämmer med rasstandarderna och baseras på domarens tolkning och helhetsintryck vid bedömningstillfället. Bedömningen påverkas både av domarens erfarenhet och hundens dagsform och är därför mindre objektiv än exempelvis hälsodata.

Portugisisk vattenhund är inte en ras med exteriöra ytterligheter som medför ökade hälsorisker. Populationen präglas av en funktionell och välbalanserad konstruktion som är nära kopplad till rasens ursprungliga användning som vattenarbetande hund. I nuläget finns inga kända exteriöra drag i populationen som bedöms påverka hälsa, rörelseförmåga eller livskvalitet negativt.

Mankhöjd

En obligatorisk kartläggning av rasens mankhöjd genomfördes under åren 2017-2018 vid officiella utställningar. Totalt ingick 187 vuxna hundar i kartläggningen, varav 136 var svenskfödda. Medelhöjden uppgick till 49,2 cm för tikar och 54,2 cm för hanar. Det uppsatta målet att kartlägga rasens mankhöjd bedöms därmed vara uppnått och höjdläget som stabilt inom standardens ramar.

Utställningsresultat

De portugisiska vattenhundar som ställs ut erhåller genomgående höga kvalitetsbedömningar. En stor andel tilldelas Excellent och mer än hälften erhåller certifikatkvalitet (CK), vilket innebär en relativt liten spridning mellan kvalitetsklasserna Good, Very Good och Excellent. Detta tyder på att de hundar som visas på utställning i hög grad uppfyller rasstandardens krav avseende helhet, konstruktion och rastyp.

De genomsnittligt höga kvalitetsbedömningarna kan delvis förklaras av att de hundar som ställs ut ofta är noggrant utvalda och väl förberedda inför bedömning.

Deltagande kräver också omfattande pälsvård och förberedelser vilket förstärker denna selektion ytterligare. Utställningsresultaten speglar därför främst exteriören hos de individer som bedömts som mest lämpade för utställning.

Samlad bedömning

Utställningsresultaten ger en positiv bild av de bedömda hundarna och indikerar inga exteriöra problem i relation till rasstandarderna. Samtidigt bör resultaten tolkas med försiktighet i ett populationsperspektiv, då de inte nödvändigtvis är fullt representativa för hela populationens exteriöra variation.

För säkrare jämförelser över tid och i relation till andra raser skulle ett bredare och mer varierat bedömningsunderlag vara värdefullt. Det kan exempelvis uppnås genom fler exteriörbedömningar i olika sammanhang, även utanför den traditionella utställningsverksamheten, som ett komplement till befintliga data.

Begränsningar i exteriörunderlaget

Endast en begränsad andel av populationen deltar i utställning, vilket innebär att exteriörbedömningarna baseras på ett mycket begränsat urval av hundar. Utställningsresultaten speglar troligen inte hela populationens exteriöra variation och bör tolkas med försiktighet i ett populationsperspektiv.

Långsiktigt mål

Rasen ska ha en sund och funktionell exteriör i enlighet med rasstandard, utan ytterligheter som kan påverka rörelser, hälsa eller funktion.

Kortsiktiga mål

- Öka möjligheterna till exteriörbedömning av fler hundar.
- Bibehålla stabil rasstandard och sund konstruktion.
- Öka kunskapen om samband mellan exteriör och funktion hos uppfödare och ägare.

Strategier

- Avelsdjur ska ha funktionell konstruktion och rastypiskt helhetsintryck.
- Exteriörbedömning eller exteriörbeskrivning bör ingå i avelsunderlaget.
- Variation i typ, färg och pälstyp ska bevaras inom standardens ramar.
- Exteriöra ytterligheter som kan påverka funktion negativt ska undvikas.
- Fokus ska ligga på helhetstyp snarare än detaljer eller kortvariga trender.

REGLER OCH REKOMMENDATIONER

FÖR UPPFÖDARE OCH HANHUNDSÄGARE 2025

Registreringskrav

För registrering krävs att avelsdjuren ska vara ID-märkta och höftledsröntgade efter 12 månaders ålder samt ögonlysta utan anmärkning avseende prcd-PRA inom ett år före parning.

Rasklubbens krav

Uppfödarlista

- Medlemskap i RVPH och SKK.
- Följa SKK:s grundregler och avelspolicy.
- Vara väl förtrogen med rasklubbens rasspecifika avelsstrategier (RAS).
- Följa SKK:s hälsoprogram avseende HD och prcd-PRA.

Valphänvisning

- Föräldradjuren ska ha fria höfter enligt SKK:s avläsning HD FCI A eller B alternativt motsvarande utländska resultat som godkänns av SKK.
- Minst en av föräldrarna ska vara DNA-testad för prcd-PRA, med resultat Normal. Hereditärt fri i första generationen godkänns som motsvarande resultat Normal.
- Minst ett av föräldradjuren ska ha tilldelats lägst ett 2: a pris eller Very Good vid officiell utställning alternativt HP/Uk på rasspecialen. Exteriörbedömning?
- Tik/hane får inom en 2-årsperiod inte ha fler än 20 avkommor registrerade i SKK vid parningstillfället.
- Tik/hane får inte ha fler än totalt 50 avkommor registrerade i SKK vid parningstillfället.
- Tik ska ha fyllt minst 2 år vid parningstillfället.

Rekommendationer

- Minst ett av föräldradjuren är DNA/markör-testad för JDCM med resultat Troligen Normal (1-1) eller är Troligen fri via testade föräldrar.
- Minst ett av föräldradjuren har genomgått MH eller BPH

HANDLINGSPLANER FÖR RASKLUBBEN

Klubbens åtaganden under RAS-perioden

Rasklubben ansvarar för att stödja uppfödare och medlemmar genom följande återkommande aktiviteter:

Population och avelsstruktur

- Publicera årlig analys för registreringar, inavel och avelsstruktur.
- Informera om genetisk variation och verktyg för avelsplanering.
- Genomföra avelsträffar och informationsmöten vid behov.
- Genomföra enkät år fyra efter RAS-revidering, 2029.

Mentalitet och funktion

- Anordna BPH-tillfällen och uppmuntra deltagande.
- Sammanställa mentalitetsdata årligen och följa trender.
- Sprida kunskap om rasens vardagsmentalitet och funktionella egenskaper.
- Genomföra enkät år ett efter RAS-revidering, 2026.

Hälsa

- Sammanställa statistik för hälsoprogram och övriga rapporterade diagnoser.
- Informera om aktuella hälsoprogram och rekommenderade tester.
- Delta i eller följa relevanta forsknings- och hälsoprojekt.
- Genomföra enkät år tre efter RAS-revidering, 2028.

Exteriör

- Anordna exteriörbeskrivningar eller exteriörinriktade aktiviteter.
- Sammanställa årlig utställningsstatistik och trender.
- Sprida kunskap om funktionell konstruktion och variation inom standarden.
- Genomföra enkät år två efter RAS-revidering, 2027.

Utbildning och stöd

- Erbjud utbildningsinsatser digitalt eller fysiskt för uppfödare.
- Ta fram och uppdatera informationsmaterial för medlemmar och valpköpare.
- Vara tillgängliga för rådgivning i avels- och hälsofrågor.
- Genomföra samlad eller riktad enkät år fem efter RAS-revidering, 2030.

Ekonomiska stödformer

- Erbjud subvention för HD-avläsning.
- Erbjud subvention för BPH-beskrivning.
- Subventionera SKK:s uppfödarutbildning för medlemmar.

KÄLLFÖRTECKNING

SKKs avelsdata

SKK hunddata

Agria Breed profile

Enkät svar

Domarkompendium

Rasstandard

Portugals Kennelklubb

BILAGOR

Detaljerad beskrivning av RAS delar över tid.

Förankring

